

Projekt financovaný:	EFRD; MIRRI
Typ a číslo projektu:	VI-A Hungary-Slovakia Programme HUSK/2302/1.2/063
Názov projektu:	Development of an ENVironmental Impact and Risk Assessment focusing on the mining activities on the catchment of Sajó/Slaná river basin / ENVIRAS
Vedúci projektu:	Dr. h. c. prof. Ing. Martina ZELEŇÁKOVÁ, PhD.
Doba riešenia projektu:	2024 – 2026

ANOTÁCIA

Podľa Plánu integrovaného manažmentu povodia Tisy (PIMPT), schváleného na ministerskej úrovni, je riziko náhodného znečistenia z ťažby v povodí Tisy oveľa vyššie ako v povodí Dunaja.

Údolie vodného toku Slaná, ktoré je rozdelené HU-SK hranicou, možno označiť za historickú banskú oblasť. Na maďarskej strane boli rudné bane, vysoké pece a uhoľné bane v prevádzke od 19. storočia. V tomto období bola rieka Slaná jedným z najviac znečistených vodných tokov v Európe. Od 90. rokov 20. storočia sa banská činnosť postupne ukončila a kvalita vody v rieke Slaná sa zlepšila. Zatvorenie baní však nebolo vždy vykonané odborne, najmä sa neriešila likvidácia a čistenie vôd odtekajúcich z banského odvodňovacieho systému a rekultivácia odkalísk. V dôsledku toho mohlo dôjsť k banskej katastrofe, ktorá 24. februára 2022 spôsobila ekologickú devastáciu v hornej časti rieky Slaná na južnom Slovensku. Počas troch mesiacov unikali do rieky obrovské množstvá toxických kovov z neupravenej banskej vody z bývalej bane na železnú rudu v Nižnej Slanej. Výsledkom bolo úplné vyhubenie voľne žijúcich živočíchov v rieke Slaná na úseku dlhom takmer 20 kilometrov od zdroja znečistenia. Slovenská vláda vyhlásila v dôsledku ekologickej katastrofy mimoriadny stav.

Obr. 1: Banská katastrofa, rieka Slaná, 24. február 2022

CIELE PROJEKTU

Cieľom projektu je zmapovať a preskúmať súčasný stav rieky Slaná a potenciálne účinky znečistenia z opustených baní v povodí rieky Slaná. Hlavným výstupom projektu bude štúdia hodnotenia životného prostredia a posúdenie rizík. Štúdia bude sumarizovať výsledky vzájomne prepojených meraní a prieskumov (geofyzikálne merania, jednoročný monitoring podzemných a povrchových vôd, modelovanie a iné štúdie) vykonaných v rámci projektu, skúmanie vplyvu baní a banských odkalísk na životné prostredie v povodí rieky Slaná, identifikácia rizík ich veľkosti a pravdepodobnosti. Navrhuje tiež opatrenia na riešenie rizikových situácií a navrhuje zriadenie monitorovacej siete na monitorovanie nepriaznivých zmien a v prípade potreby zásahy na zabránenie ďalším environmentálnym katastrofám.

DOPADY PROJEKTU

Príslušné vodohospodárske, environmentálne a rozhodovacie orgány budú zapojené a informované o priebehu realizácie projektu. Miestne obyvateľstvo bude informované prostredníctvom médií. Výsledky projektu budú sprístupnené verejnosti na webových stránkach.

Košice, 10/2024